

PRIMLJENO:	11. 11	2024. GOD.
KLASIFIKACION BROJ VEŠTA	19-1/24-4	
EPK:	386 XXVIII	
SIGRAČENICA:		PRILOG

SKUPŠTINA CRNE GORE

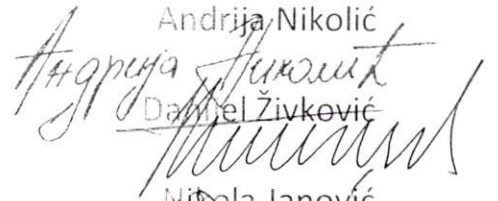
n/r predsjedniku Andriji Mandiću

Na osnovu člana 93 stav 1 Ustava Crne Gore i odredaba članova 130 i 131 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosimo **PREDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O RADU.**

Za predstavnika predlagača Predloga zakona određen je poslanik Andrija Nikolić.

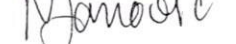
klub poslanika Demokratske partije socijalista

Andrija Nikolić

Daniel Živković

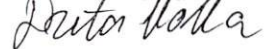
Nikola Janović

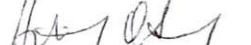
Nermin Abdić

Drita Lloja

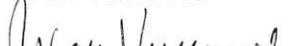
Oskar Huter

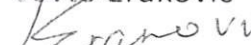
Aleksandra Vuković-Kuč

Ivan Vuković

Lejta Eraković

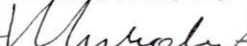
Abaz Dizdarević

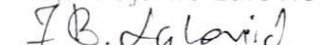
Sonja Milatović

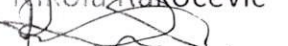
Nikola Milović

Zoja Bojanić-Lalović

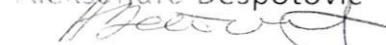
Nikola Rakočević

Mihailo Anđušić

Aleksandra Despotović

Elvir Zvrko

**ZAKON
O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O RADU**

Član 1

U Zakonu o radu („Službeni list CG”, br. 74/19, 8/21, 59/21, 68/21 i 145/21), član 127 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Roditeljsko odsustvo se može koristiti nakon isteka perioda iz člana 126 stav 1 ovog zakona, u trajanju do 365 dana od dana rođenja prvog djeteta, do 547 dana od dana rođenja drugog djeteta ili rođenja blizanaca i do 730 dana od dana rođenja trećeg i svakog sljedećeg djeteta.”.

Član 2

Poslije člana 210, dodaje se novi član koji glasi:

„Član 210a

Roditeljima koji su nakon rođenja drugog djeteta, blizanaca, ili trećeg djeteta počeli korišćenje roditeljskog odsustva po propisima koji su se primjenivali do početka primjene ovog zakona, obezbjeđuje se korišćenje prava u skladu sa ovim zakonom.”.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se od 1. januara 2025.godine.

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja koja su od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Sve ukazuje na to da se Crna Gora nalazi u ozbiljnoj demografskoj krizi. Stanovništvo u Crnoj Gori stari, mladi odlaze i država treba da preduzme niz mjera da takav trend spriječi, jer kad dodje do poremećaja demografske ravnoteže, onda je teško ponovo uspostaviti.

Kad je riječ o ukupnoj veličini stanovništva, popis je pokazao mali rast od 0,6 odsto. Međutim, kako se u ukupno stanovništvo računaju i državljani i stranci, registrujemo da raste broj stranaca, a opada broj domicilnog stanovništva. I to je jedna od ključnih poruka popisa, jer vidimo da nam se društvo smanjuje.

Druga važna informacija je da je u odnosu na prošli popis koji je sproveden 2011., došlo do pogoršanja demografske slike Crne Gore i u pogledu starosne strukture stanovništva. Tako je danas prosječna starost crnogorskog stanovništva 39, 7 godina. Najdublja demografska starost – stanovništvo starije od 43 godine, zabilježena je čak u devet opština, a poredjenja radi, samo jedna opština – Plužine, je imala takve demografske karakteristike na popisu iz 2011. To nam govori da je natalitet u opadanju, i da se mlado stanovništvo iseljava. A nedostatak mlade populacije sa sobom nosi dvije vrste posljedica – demografske i ekonomske.

Kao društvo, klizimo prema dubokoj starosti, i ukoliko se taj trend nastavi, pojačavaće se potreba za zdravstvenim i socijalnim uslugama, penzija će postajati osnovni izvor prihoda, što ne obećava dinamičan ekonomski rast.

Crnoj Gori su hitno potrebne mjere koje bi pospješile natalitet i smanjile intenzitet iseljavanja. Te mjere treba da budu usmjerene prema grupi ljudi koja nam je najinteresantnija. A to su mladi ljudi, i mladi roditelji. Kad završe škole i fakultete, treba da dobiju odgovarajući posao, i da zasnuju porodicu. Bez zasnivanja porodice

nema uspostavljanja pozitivnog prirodnog priraštaja - da se više radja, nego što se umire.

Jedna od ključnih mjera za unapredjenje natalitetne politike i razvoj djeteta u Crnoj Gori, može biti produžetak trajanja roditeljskog odsustva. Upravo se produženje trajanja porodijskog ili roditeljskog odsustva, pokazalo kao afirmativna mjera, u brojnim zemljama, posebno u onim koje imaju niske stope nataliteta i suočavaju se sa starenjem stanovništva. Uvodjenjem dužih i plaćenih roditeljskih odsustava, pojedine države pokušale su i uspjele, da smanje pritisak zbog uskladjivanja profesionalne karijere i porodičnih obaveza, te da ohrabre roditelje na radjanje više djece.

Evo nekoliko primjera dje su ovakve mjere imale pozitivan uticaj:

Švedska ima jedan od najfleksibilnijih Sistema roditeljskog odsustva u kojem roditelji imaju pravo na ukupno 480 dana plaćenog odsustva koje mogu podijeliti između sebe. Uz to, roditelji imaju pravo na odsustvo do osme godine djeteta. Ovaj pristup pokazao se vrlo efikasnim jer je, uz podršku za vrtiće i fleksibilne radne aranžmane, doprinio tome da Švedska ima jednu od viših stopa rodnosti u Evropi u odnosu na druge zemlje EU. Ova politika ne samo da ohrabruje roditelje da provode više vremena s djecom, već i smanjuje rodne razlike u brizi za djecu.

Estonija je uvela jedan od najdužih perioda plaćenog roditeljskog odsustva u Evropi, sa čak 435 dana odsustva koji roditelji mogu podijeliti. Država nudi i fleksibilne opcije za povratak na posao, poput djelimičnog rada uz zadržavanje dijela roditeljskih naknada. Ove mjere su u velikoj mjeri pomogle Estoniji da poboljša stopu nataliteta u posljednjoj deceniji, iako je zemlja suočena sa izazovima depopulacije.

Njemačka je prepoznala važnost produženog roditeljskog odsustva kao način za povećanje nataliteta. U 2007. godini uvedeno je „Elterngeld“ – program roditeljskog dopusta koji roditeljima daje pravo na do 14 mjeseci odsustva uz finansijsku naknadu. Ova politika je imala pozitivan efekat na stopu nataliteta, jer su roditelji mogli planirati proširenje porodice uz veću ekonomsku sigurnost.

Slovačka je jedna od zemalja u kojoj roditeljsko odsustvo traje najduže, do tri godine, a mogu ga koristiti i majke i očevi. Poslodavac čuva radno mjesto, a nakon što dijete krene u vrtić, roditelj se vraća na posao.

Bugarska takođe pripada zemljama koje obezbjeđuju najduže roditeljsko odsustvo, u trajanju od 413 dana.

Finska je prepoznata kao jedna od vodećih zemalja u promovisanju ravnoteže između poslovnog i porodičnog života i ulaže značajna sredstva u podršku ranom razvoju djeteta. Njihove politike su primarno usmjerene na olakšavanje roditeljima da provode kvalitetno vrijeme sa djecom, a posebno na omogućavanje fleksibilnih i plaćenih roditeljskih odsustava. Finska ima jedan od najdužih i najfleksibilnijih sistema roditeljskog odsustva u Evropi, čime se stvara podržavajuće okruženje za djecu. Finska nudi značajne novčane naknade za roditelje koji koriste roditeljsko odsustvo, a mnogi poslodavci omogućavaju fleksibilno radno vrijeme i mogućnost rada od kuće, posebno za roditelje s malom djecom. Time se smanjuje pritisak na roditelje i omogućava im se bolje balansiranje između posla i porodičnih obaveza. Ovakva podrška pomaže roditeljima da više vremena provedu s djecom u njihovim ključnim godinama razvoja. Finska nudi subvencionirane programe predškolskog obrazovanja i vrtiće, čime su kvalitetne usluge njege dostupne svima. Osim toga, djeca imaju pravo na besplatno predškolsko obrazovanje od šeste godine. Takođe, vrtići su obavezni da slijede kurikulum koji podstiče cjelokupni razvoj djeteta, uključujući fizički, kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj. Finska je uspjela da poboljša nivo rodnosti, mada je, kao i druge evropske zemlje, suočena s izazovima zbog smanjenja populacije. Ipak, navedene mjere su pozitivno uticale na natalitet jer su omogućile porodicama stabilnost i podršku pri odgoju djece. Finski model pruža jasan primjer kako pravne i ekonomske mjere mogu uticati na rani razvoj djeteta, natalitet i rodnu ravnopravnost.

Što se tiče regiona, u Hrvatskoj koja je članica EU trajanje roditeljskog odsustva zavisi od broja rođene djece i načina korišćenja, odnosno koriste li oba roditelja odsustvo ili samo jedan. Ono što je važno je da hrvatski model predviđa 30 mjeseci roditeljskog odsustva za blizance, treće i svako sljedeće dijete. Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. s ciljem ublažavanja negativnih demografskih trendova ima dva cilja: podsticajno okruženje za porodicu i mlade, i uravnoteženu mobilnost stanovništva.

Republika Srbija takođe unapređuje mjere populacione politike na način što je produžila roditeljsko odsustvo za rađanje trećeg djeteta i svakog narednog djeteta na 24 mjeseca, i time izašla u susret majkama koje su prethodnih decenija tražile način da produže odsustvo, kako bi više vremena provele sa svojom djecom. u Srbiji su nedavno najavili i izmjenu zakona prema kojem se porodiljsko odsustvo za prvo dijete produžava sa 12 na 15 mjeseci, a za drugo sa 15 na 18 mjeseci.

U svim ovim državama, produžena roditeljska odsustva kombinovana sa podrškom za dostupnu i kvalitetnu brigu o djeci doveli su do blagog povećanja nataliteta ili bar usporavanja njegovog pada. Produženje plaćenog odsustva često doprinosi tome da se roditelji osjećaju podržano, što može biti značajno za odluku o rađanju više djece. Tim rezonom rukovodili smo se kada smo odlučili da predložimo produžetak roditeljskog odsustva u Crnoj Gori za rođenje drugog djeteta ili blizanaca na 18 mjeseci, te za rođenje trećeg i svakog sljedećeg djeteta na 24 mjeseca.

Mnogi stručnjaci iz oblasti roditeljstva, odgoja i ranog razvoja djeteta, saglasni su da su prve tri godine u životu djeteta najvažnije. U tom razdoblju, prije svega je važno prisustvo roditelja, a mnogi zagovaraju da bi majka ili otac trebalo da ostanu sa djetetom kod kuće. Zaposlenim roditeljima ovo je nemoguće, jer u Crnoj Gori roditeljsko odsustvo traje 12 mjeseci.

Plaćeno roditeljsko odsustvo nedvosmisleno poboljšava dobrobit zaposlenih, ali i radi u prilog demografskoj obnovi zemlje, te vjerujemo da će predložene izmjene i dopune Zakona o radu blagotvorno uticati na natalitet, rani razvoj djeteta i socijalne politike u našoj državi.

III OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Predloga zakona predloženo je da se roditeljsko odsustvo može koristiti nakon isteka perioda iz člana 126 stav 1 Zakona, u trajanju do 365 dana od dana rođenja prvog djeteta, do 547 dana od dana rođenja drugog djeteta ili rođenja blizanaca i do 730 dana od dana rođenja trećeg i svakog sljedećeg djeteta.

Članom 2 Predloga zakona predloženo je da se roditeljima koji su nakon rođenja drugog djeteta, blizanaca, ili trećeg djeteta počeli korišćenje roditeljskog odsustva po propisima koji su se primjenivali do početka primjene ovog zakona, obezbjeđuje korišćenje prava u skladu sa ovim zakonom.

Članom 3 Predloga zakona uređuje se njegovo stupanje na snagu, odnosno početak primjene.

IV USKLAĐENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EU

Ne postoji odredba primarnih i sekundarnih izvora prava EU sa kojom bi se predlog zakona mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove uskladenosti.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno izdvojiti dodatna sredstva iz budžeta Crne Gore za 2024.

PREGLED ODREĐABA ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Roditeljsko odsustvo

Član 127

- (1) Roditeljsko odsustvo je pravo svakog od roditelja da koristi odsustvo sa rada zbog njege i staranja o djetetu.
- (2) Roditeljsko odsustvo se može koristiti nakon isteka perioda iz člana 126 stav 1 ovog zakona, u trajanju do 365 dana od dana rođenja djeteta.
- (3) Pravo na roditeljsko odsustvo iz stava 1 ovog člana imaju oba roditelja u jednakim djelovima.
- (4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, roditeljsko odsustvo koje je započeo da koristi jedan roditelj može da prenese na drugog roditelja nakon isteka perioda od 30 dana od početka korišćenja.
- (5) U slučaju iz stava 4 ovog člana roditelj koji je prenio pravo na drugog roditelja nema pravo da nastavi korišćenje roditeljskog odsustva.
- (6) Ako je jedan od roditelja nezaposlen, a drugi zaposlen, zaposleni roditelj ima pravo na korišćenje roditeljskog odsustva iz stava 1 ovog člana.